

Орыс/ағылшын тілдерінде бекітілген саясаттың қазақ тіліндегі аудармасы

**«ЭЙР АСТАНА» АҚ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА
ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ АЯСЫНДАҒЫ САЯСАТЫ**

МАЗМҰНЫ

ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР	3
1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР	5
2. САЯСАТТЫҢ МАҚСАТТАРЫ ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫЛУ АЯСЫ	5
3. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛДЫҢ НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕРІ	5
4. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУ ЖӘНЕ ОҒАН ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ ҮШІН ЖАУАПТЫ ҚОҒАМ БӨЛІМШЕЛЕРІ	6
5. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУ	8
6. МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТШІЛЕРМЕН НЕМЕСЕ ЖАРИЯ ЛАУАЗЫМДЫ ТҰЛҒАЛАРМЕН БІРЛЕСІП ӘРЕКЕТ ЕТУ КЕЗІНДЕГІ ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ ШАРАЛАРЫ	9
7. КОНТРАГЕНТТЕРМЕН НЕМЕСЕ ҚОҒАММЕН ЖҰМЫС ІСТЕЙТІН ӨЗГЕ ҮШІНШІ ТҰЛҒАЛАРМЕН ӨЗАРА ӘРЕКЕТ ЕТУ БАРЫСЫНДАҒЫ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС- ҚИМЫЛ ШАРАЛАРЫ	10
8. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ҚАУІПТЕРІН БАҒАЛАУ ЖӘНЕ БАСҚАРУ	11
9. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ҚҰҚЫҚБҰЗУШЫЛЫҚТАР ЖАСАУҒА ИТЕРМЕЛЕУ ТУРАЛЫ ХАБАРЛАМА	12
10. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ АЯСЫНДАҒЫ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ	13
11. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ҚҰҚЫҚБҰЗУШЫЛЫҚ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК	13

ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР

Актив парақорлық – пара ұсыну, уәде беру, рұқсат беру немесе төлеу (тікелей немесе жанама түрде), сондай-ақ осындай мінез-құлыққа көмек немесе қолдау көрсету.

Пара¹ – мемлекеттік қызметші немесе жария лауазымды тұлға пара берушінің мүддесінде өзінің қызмет жағдайына байланысты жасауы мүмкін немесе жасауға тиісті болатын іс-әрекеті (немесе керісінше әрекетсіздігі) үшін осындай тұлға қабылдаған материалдық құндылықтар (заттар немесе ақша) немесе қандай да бір мүліктік пайда не қызмет көрсету.

Мемлекеттік қызметші – республикалық немесе жергілікті бюджеттерден немесе Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қаражатынан ақы төленетін, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен мемлекеттік органда мемлекеттік лауазымды атқаратын және лауазымдық өкілеттігін мемлекеттің міндеттері мен функцияларын іске асыру мақсатымен жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының азаматы.

Қоғамның лауазымды тұлғалары – «Эйр Астана» АҚ Президенті және Директорлар кеңесінің мүшелері.

Параға коммерциялық сатып алу – коммерциялық және өзге де ұйымда басқарушы функцияларды атқаратын тұлғаға оның параға сатып алуды жүзеге асыратын тұлғаның мүддесінде өзінің қызмет бабын пайдаланғаны, сондай-ақ қызметі бойынша жалпы қамқорлық көрсеткені немесе салғырттық танытқаны үшін ақшаны, бағалы қағаздарды немесе басқа да мүлікті заңсыз түрде беру, сондай-ақ оған мүліктік сипаттағы қызметтерді заңсыз түрде көрсету.

Контрагент – Қоғам ынтымақтастық туралы шарт (мысалы, қызмет көрсету/тауарларды жеткізу туралы шарт, агенттік келісім, басқасы) жасасқан не жасасуды жоспарлайтын жеке немесе заңды тұлға.

Мүдделер қайшылығы – Жұмыскердің немесе Лауазымды тұлғаның жеке қызығушылығы/жеке мүдделері немесе қызметі Қоғамның мүдделеріне қайшы келетін немесе оларға қайшы келуі ықтимал болып, сол арқылы Қоғам істеріне қатысты мәселелер бойынша лауазымдық міндеттерді әділ атқаруға және шешімдердің әділ қабылдануына ықпал ететін немесе ықпал етуі мүмкін кез келген жағдаят және жағдай.

Сыбайлас жемқорлық – жеке тұлғаның өзі немесе үшінші тұлғалар үшін ақша, бағалы заттар, өзге де мүлік немесе мүліктік сипаттағы қызметтер, өзге де мүліктік құқықтар түрінде пайда көру мақсатымен Қоғам мен мемлекеттің заңды мүдделеріне қарамастан қызметтік жағдайын немесе өкілеттіктерін теріс пайдалануы, пара беруі және/немесе алуы, параға коммерциялық сатып алуы не өзінің лауазымдық жағдайын өзге де заңсыз түрде пайдалануы немесе көрсетілген тұлғаға басқа жеке тұлғалардың осындай пайданы заңсыз түрде беруі, сондай-ақ аталған іс-әрекеттерді Қоғамның, басқа заңды тұлғаның атынан немесе мүдделерінде жасауы.

Сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылық – сыбайлас жемқорлық белгілері бар, жасалғаны үшін заң бойынша әкімшілік немесе қылмыстық жауапкершілік белгіленген заңға қарсы айыпты іс-әрекет (іс-әрекет немесе әрекетсіздік).

Пассив парақорлық – тікелей немесе жанама түрде пара сұрау, талап ету, қабылдауға немесе алуға келісу.

Сыйлық – Ойын-сауық болып табылмайтын, орнына бір нәрсе алуды көздемей берілетін кез келген құндылық (игілік және (немесе) қызмет).

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қимыл – Қоғамның Лауазымды тұлғаларының сыбайлас жемқорлықтың алдын алу (профилактика) және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл (сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықты тексеру) жөніндегі қызметі.

¹ «Пара» термині мемлекеттік қызметшіні параға сатып алуды белгілеу үшін пайдаланылады, ал коммерциялық құрылым қызметкерін параға сатып алуды белгілеу үшін «Параға коммерциялық сатып алу» термині пайдаланылады.

Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу – Қоғамда сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықтарға жол бермеуді қамтамасыз ететін ішкі құжаттармен регламенттелген корпоративтік мәдениет элементтерін, ұйымдық құрылымды, қағидалар мен процедураларды енгізуге бағытталған іс-шаралар.

Жария лауазымды тұлға – тұрақты, уақытша немесе арнайы өкілеттік бойынша мемлекеттік органдарда, квазимемлекеттік сектор субъектілерінде, жергілікті өзін-өзі басқару органдарында, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Қарулы күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында билік өкілінің функцияларын жүзеге асыратын немесе ұйымдастырушылық-өкімдік я болмаса әкімшілік-шаруашылық функцияларды орындайтын тұлға.

Қоғам – «Эйр Астана» акционерлік қоғамы.

Жұмыскер – Қоғаммен еңбек қарым-қатынасында тұратын және тікелей еңбек шарты бойынша жұмысты орындайтын тұлға, сондай-ақ агенттіктер арқылы және азаматтық-құқықтық сипаттағы шарт бойынша тартылатын өзге де тұлғалар.

Ойын-сауық іс-шарасы (Ойын-сауық) – Жұмыскердің лауазымдық міндеттеріне байланысты Контрагентке немесе Контрагент тарапынан қатысу ұсынылатын саяхат, мекендеу, асқа шақыру немесе қонақжайлылық көрсету (сауық кеші, көріністер, концерттер, спорттық іс-шаралар, т. б.).

Ынталандырушы төлемдер – күнделікті ресми іс-әрекеттерді (мысалы, рұқсаттарды, лицензияларды немесе өзге де ресми құжаттарды беру; визаларды, жұмыс рұқсаттары мен өзге де иммиграциялық құжаттарды беру; кеденнен тауарлардың босатылуына рұқсат алу; жылжымайтын мүлікті немесе көлік құралдарын мемлекеттік тіркеу; коммуналдық немесе өзге де қызметтер көрсету (мысалы, телекоммуникациялар, күзет) және т. с. с.) жеделдету мақсатымен Жария лауазымды тұлғалардың немесе Мемлекеттік қызметшілердің пайдасына жасалған төлемдер.

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 1.1 Осы Саясат «Эйр Астана» АҚ-ның (бұдан әрі «Қоғам» деп аталады) бизнесті жүргізудің жоғары этикалық стандарттарына және іскерлік беделге қолдау көрсетуге бейілділігін көрсетеді. Қоғам әділ және адал ұйымның беделі оның ең құнды активтерінің бірі болып табылатынын мойындайды, сыбайлас жемқорлық оның бизнесі мен құндылықтарына қауіп төндіреді деп санайды.
- 1.2 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға қатысты Қоғамның берік ұстанымы Қоғам бизнесін жүргізудің іргелі принциптерінің бірі болып табылады. Қоғам бүкіл әлем бойынша тікелей немесе үшінші тұлғаларды тарту арқылы жүзеге асырылатын сыбайлас жемқорлық әрекеттерін жасауға немесе кез келген түрдегі парақорлыққа тыйым салады. Қоғам сыбайлас жемқорлықтың қабылданбауы туралы ашық мәлімдейді және сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықтардың алдын алу аясында қосымша міндеттемелерді өз еркімен қабылдайды.
- 1.3 Осы Саясат Қоғамның Интернет желісіндегі ресми сайтына және оның ішкі корпоративтік сайтына орналастырылады.

2. САЯСАТТЫҢ МАҚСАТТАРЫ ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫЛУ АЯСЫ

- 2.1 Осы Саясат келесі мақсаттар үшін әзірленді:
 - Қоғамда Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасы мен бизнесті жүргізудің жоғары этикалық нормалары сақталатын корпоративтік ортаны қалыптастыру;
 - Жұмыскерлер, Лауазымды тұлғалар, Контрагенттер және өзге де үшінші тұлғалар үшін Қоғамдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың бірыңғай принциптерін айқындау;²
 - Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы талаптарына және Қоғамның ішкі саясаттарына сәйкес Қоғам Жұмыскерлерінің, мемлекеттік және муниципалдық ұйымдарды қоса алғанда, үшінші тұлғалармен бірлесіп әрекет етуін ұйымдастыру;
 - Қоғам жұмысының Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының талаптарына сәйкес принциптері туралы барлық мүдделі тұлғаларға хабарлау.
- 2.2 Осы Саясат Қазақстан Республикасының заңнамасы мен нормативтік актілерінің талаптарына, халықаралық құқықтың принциптері мен нормаларына сәйкес әзірленген. Қоғамның барлық Жұмыскерлері атқарылатын лауазымы мен Қоғамдағы еңбек өтіліне қарамастан Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының, осы Саясаттың және өзге де ішкі реттеуші құжаттардың талаптарын бұлжытпай орындауы тиіс.
- 2.3 Осы Саясат Жұмыскерлерге, Лауазымды тұлғаларға, сондай-ақ Қоғам тапсырмасы бойынша жұмыс істейтін агенттерге, консультанттарға және басқа да үшінші тұлғаларға қолданылады. Қоғамның ешбір Жұмыскері мен Лауазымды тұлғасы делдалдарды, агенттерді, консультанттарды немесе өзге де үшінші тұлғаларды пайдалана отырып, осы Саясаттың талаптарын айналып өтуге құқылы емес.

3. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛДЫҢ НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕРІ

- 3.1 Қоғамдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл келесі негізгі принциптерге негізделеді:
 - *«нәлдік төзімділік» принципі* (сыбайлас жемқорлықтың кез келген түрі мен формасын қабылдамау) – қандай да болсын елде бизнес жүргізу тәжірибесіне қарамастан,

² Осы Саясаттың «Эйр Астана» АҚ Жұмыскерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама талаптарын орындау жөніндегі жаднамасы» атты 1-қосымшасын қараңыз.

Қоғамның Жұмыскерлері мен Лауазымды тұлғаларына, сондай-ақ Қоғамның атынан және/немесе оның мүдделері үшін әрекет ететін басқа тұлғаларға сыбайлас жемқорлық іс-әрекеттеріне тікелей немесе жанама түрде жеке өзі немесе қандай да болсын делдалдық арқылы қатысуға тыйым салынады;

- *«Жоғарыдан бағыт беру» принципі* – Директорлар кеңесінің мүшелері, Президент және жоғары басшылық өз іс-әрекеттерімен Қоғам Жұмыскерлеріне бизнес жүргізудің жоғары этикалық стандарттарын сақтау және ілгерілету және кез келген көріністегі алаяқтықты қабылдамау жөнінде үлгі береді;
- *тиісті сақтық принципі* – сыбайлас жемқорлық қызметіне тартылуы мүмкін немесе сыбайлас жемқорлық белгілеріне төзімді болатын контрагенттермен іскерлік қатынастар құру қаупін барынша төмендету үшін Контрагент туралы қажетті және шынайы ақпаратты алуға бағытталған шаралар мен іс-әрекеттер кешенін қолдану;
- *сыбайлас жемқорлықтың алдын алу принципі* – Қоғам сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша профилактикалық шаралар қолданады, яғни корпоративтік мәдениет элементтерін, ұйымдық құрылымды, ең алдымен сыбайлас жемқорлық қауіптерін анықтауға және оларды барынша төмендетуге бағытталған қағидалар мен процедураларды енгізеді;
- *жазадан құтылмаушылық принципі* – Қоғам корпоративтік басқарудың барлық деңгейлеріндегі алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың кез келген формасы мен көрінісіне ымырасыз қарсы болатынын мәлімдейді. Кінәлі тұлғаларды жауапкершілікке тарту олардың лауазымына және Қоғамдағы жұмыс өтіліне және онымен орнатылған өзге де қарым-қатынасқа қарамастан, заңнама мен Қоғамның ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады;
- *мониторинг және бақылау* – Қоғам сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы қимыл бойынша енгізілген процедураларға мониторинг жүргізеді, олардың орындалуын бақылайды және жүйелі түрде жетілдіріп отырады;
- *сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл аясындағы ынтымақтастық* – Қоғам сыбайлас жемқорлық проблемасының жалпы әлеуметтік сипатын және оған мемлекеттік саясат аясында іске асырылатын іс-шаралар жолымен де, сондай-ақ Қоғамның Жұмыскерлері мен Контрагенттері тарапынан сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілікті қалыптастыру жолымен де қарсы іс-қимыл жасау қажеттігін мойындайды.

4. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУ ЖӘНЕ ОҒАН ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ ҮШІН ЖАУАПТЫ ҚОҒАМ БӨЛІМШЕЛЕРІ

4.1 Директорлар кеңесі:

- өзгерістер мен толықтыруларды қоса алғанда, Қоғамның Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл аясындағы саясатын бекітеді;
- жылына кемінде 1 (бір) рет Қоғамның сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметінің тиімділігін бағалайды.

4.2 Қоғам Президенті:

- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл аясындағы қызметтің негізгі бағыттарын айқындайды;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға, оның ішінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы процедураларды әзірлеуге, оларды енгізуге және бақылауға жауапты құрылымдық бөлімшелерді тағайындайды;
- Қоғамның Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл аясындағы саясатының принциптері мен талаптарын іске асыратын ішкі нормативтік құжаттарын бекітеді;

4.3 Қоғамның Заң департаменті:

- жергілікті, сондай-ақ қолданылатын халықаралық сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамаға мониторинг жүргізеді және оған енгізілетін өзгерістерді қадағалап отырады;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша іс-шараларды іске асыруда әдіснамалық көмек көрсетеді, Жұмыскерлерге құқықтық білім береді;
- құқық қорғау органдары үшін материалдар дайындауға қатысады.

4.4 Персоналды басқару департаменті:

- Қоғам Жұмыскерлерінің лауазымдық нұсқаулықтарына сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы және осы Саясаттың талаптарын орындау міндеттерін енгізеді;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша оқытуды және білімдерін тексеруді ұйымдастырады.

4.5 Комплаенс бақылау бөлімі [*Комплаенс үшін жауапты бөлімшенің басқа атауы*]:

- осы Саясаттың аясында «Эйр Астана» АҚ Комплаенс бақылау бөлімі [*Комплаенс үшін жауапты бөлімшенің басқа атауы*] туралы ережеге» сәйкес әрекет етеді;
- Қоғам Саясатын, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл аясындағы принциптер мен іс-шараларды әзірлейді;
- Қоғамның жаңа және жұмыс істеп жүрген Жұмыскерлерін еңбек шартын жасасқан күні осы Саясатпен таныстырады (қол қойғызып) және танысу фактісін тіркейді;
- жаңа және жұмыс істеп жүрген Жұмыскерлер үшін жыл сайын сыбайлас жемқорлық мәселелері бойынша оқыту жүргізіп, алған білімдерін тексереді;
- Қоғамның Жұмыскерлері мен Контрагенттеріне сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәселелер бойынша жеке консультациялар береді;
- Қоғамның Жұмыскерлеріне, Лауазымды тұлғаларына және Контрагенттеріне осы Саясатты іске асыру үшін әзірленген құжаттар мен іс-шаралар бойынша ақпараттық-анықтамалық жұмысты қамтамасыз етеді.

5. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУ

Қоғамдағы сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша негізгі іс-шараларға мыналар кіреді:

Жұмыскерлер/Лауазымды тұлғалар үшін:

- 5.1 Қоғамның Жұмыскерлерін/Лауазымды тұлғаларын жұмысқа қабылдаған кезде осы Саясатпен таныстыру және жыл сайын осы Саясаттың негізгі ережелерін білуін және түсінуін тексеру.
- 5.2 Мүдделер қайшылығын болдырмау және реттеу.
- 5.3 Шынайы қаржылық есепке алуды қамтамасыз ету, ішкі және сыртқы аудитті жүргізу аясында деректердің дұрыс және толық көрсетілуін бақылау.
- 5.4 Қоғамдағы, оның тәуелді және үлестес қоғамдарындағы және басқа да үшінші тұлғалардағы құрылымы мен қызмет саласына байланысты ықтимал сыбайлас жемқорлық қауіптеріне тұрақты талдау жүргізу.
- 5.5 Қоғамның сыбайлас жемқорлыққа қарсы процедуралары мен әдістерін бақылау және жетілдіру.
- 5.6 Құжаттардың жобаларына сыбайлас жемқорлықтың пайда болуына ықпал ететін ережелердің енуіне жол бермеу, сондай-ақ қолданыстағы құжаттардағы осындай ережелерді анықтап жою үшін Қоғамның ішкі құжаттарына (өкімдік, нормативтік, шарттық), оның ішінде оларды дайындау және келісу кезеңінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрғыдан тексеру жүргізу.
- 5.7 Лауазымды тұлғаларға және Қоғамдағы басшы лауазымына үміткерлерге біліктілік талаптарын қою.
- 5.8 Жұмыскердің/Лауазымды тұлғаның өз міндеттерін ұзақ және тиімді орындауын (оның ішінде тәртіптік жазалардың және сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықтары үшін жауапқа тарту фактілерінің болмауы) жоғары лауазымға тағайындаған кезде немесе көтермелеген кезде міндетті түрде ескеруді талап ететін қағиданы енгізу.
- 5.9 Қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәселелер бойынша мемлекеттік органдармен, сыртқы ұйымдармен, сондай-ақ азаматтармен және азаматтық қоғам институттарымен бірлесіп әрекет ету механизмін құру.
- 5.10 Қоғам Жұмыскерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға белсендірек қатысуына, Қоғамда сыбайлас жемқорлық мінез-құлқына теріс көзқарасты қалыптастыруға бағытталған әкімшілік және өзге де шараларды қолдану.
- 5.11 Қоғамда ішкі бақылау жүргізуге және қауіпсіздікті қамтамасыз етуге жауапты бөлімшелерді жетілдіру, олардың қызметін бақылау механизмдерін құру.
- 5.12 Қоғамның құрылымдық бөлімшелеріне осы Саясаттың және Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының принциптерін сақтауға бағытталған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды (ішкі аудит, экономикалық қауіпсіздік, қауіптерді басқару, т. б.) енгізу;
- 5.13 Қоғамда сыбайлас жемқорлықтың алдын алуын қамтамасыз ететін тыйымдар, шектеулер мен рұқсат етулердің бірыңғай жүйесін орнату.
- 5.14 Қоғамның Лауазымды тұлғалары үшін белгіленген құқықтар мен шектеулерді, тыйымдар мен міндеттерді бірыңғайлау.
- 5.15 Қоғамның мүлкі мен ресурстарын пайдалану тәртібін, сондай-ақ осындай мүлікті пайдалану құқығын беру және оны иеліктен шығару тәртібін жетілдіру.

Контрагенттер және Қоғаммен жұмыс істейтін өзге де үшінші тұлғалар үшін:

- 5.16 Контрагент, серіктестер, агенттер, қарым-қатынас, жоба немесе мәміле қатысушылары бойынша шарттық қатынастар құрғанға дейін немесе сыбайлас жемқорлық қаупін ықтимал анықтау үшін бизнес жобаға қатысқанға дейін ішкі кешенді тексеру жүргізу.
- 5.17 Қоғамның бекітілген ішкі саясаттары мен процедураларына сәйкес шарттық қатынастар жасау (мысалы, клиенттер үшін корпоративтік іс-шараларды, демеушілік және қайырымдылық қызметін орындауды келісу).
- 5.18 Комплаенс бақылау бөлімінің *[Комплаенс үшін жауапты бөлімшенің басқа атауы]* осы Саясатта белгіленген сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл аясындағы Қоғамның принциптері мен талаптары туралы хабарлауын, оның ішінде ақпаратты Қоғамның веб сайтына орналастыру арқылы хабарлауын қамтамасыз ету.

6. МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТШІЛЕРМЕН НЕМЕСЕ ЖАРИЯ ЛАУАЗЫМДЫ ТҰЛҒАЛАРМЕН БІРЛЕСІП ӘРЕКЕТ ЕТУ КЕЗІНДЕГІ ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ ШАРАЛАРЫ

Пара беруге тыйым салу

- 6.1 Осы Саясатқа сәйкес Қоғамның Жұмыскерлеріне, Лауазымды тұлғаларына және Контрагенттеріне төмендегі іс-әрекеттерді жасауға тыйым салынады:
- (а) Мемлекеттік қызметшілерге немесе Жария³ лауазымды тұлғаларға заңсыз артықшылықтар алу және бизнесті сатып алу немесе сақтау мақсатымен ақша қаражатын немесе қандай да бір өзге құндылықты беру немесе ұсыну;
 - (б) Мемлекеттік қызметшілерге немесе Жария лауазымды тұлғаларға қандай да бір құндылықты тікелей немесе үшінші тұлғалар арқылы беру, соның ішінде, мысалы, қандай да бір құндылықты Мемлекеттік қызметшіге немесе Жария лауазымды тұлғаға Қоғамның осындай тұлғасының немесе Контрагентінің туысы арқылы беру;
 - (в) Мемлекеттік қызметші немесе Жария лауазымды тұлға ақшалай соманы немесе қандай да бір құндылықты сұраған жағдайларда да немесе Мемлекеттік қызметші/Жария лауазымды тұлға төлем орындалмаса, Қоғамға немесе Жұмыскерге қарсы ықпал ету шараларын қолданатынын білдірсе де, ақша сомасын немесе қандай да бір өзге де құндылықты ұсыну немесе беру;
 - (г) Мемлекеттік қызметші немесе Жария лауазымды тұлға мұндай ұсыныстан бас тартса да немесе нәтижесінде күтілген нәтиже шықпаса да, пара ұсыну немесе уәде беру. Алынған параға қарамастан, пара алушы өз рөлін тиісті түрде атқарса да, пара беруші адам осы Саясатты және Қазақстан Республикасының заңнамасын бұза отырып, әрекет етеді.

Егер параны Жұмыскер емес, Контрагент берсе де және Қоғам Контрагенттің пара бергені туралы білмесе де, Қоғамға соттық қудалау қаупі төнуі мүмкін екенін есте сақтау қажет.

³Бұл ұғым мыналарды қамтиды: сапарлар, тамақтану, сыйлықтар, қызметтер және жәрдем, қарыздар, тиімді қаржылық жағдайлар, сондай-ақ қарыздар бойынша кепілдіктер, инвестициялық немесе бизнес мүмкіндіктер, мүлікті немесе жабдықты пайдалану немесе жұмыс туралы ұсыныс сияқты басқа да материалдық және материалдық емес артықшылықтар.

Артықшылықтар алу кепілдігі

6.2 Осы Саясат заңсыз артықшылықтар алу, бизнесті сатып алуды немесе сақтауды қамтамасыз ету мақсатымен төлемдер жасауға тыйым салады. Мысалы, Мемлекеттік қызметшіге немесе Жария лауазымды тұлғаға айыппұл салмауға (салық салмауға) немесе мұндай айыппұлды (немесе салықты) барынша азайтуға көндіру үшін ақы төлеу қолданылатын заңнамалық немесе өзге де нормативтік талаптарды мәжбүрлеп орындатуды болдырмау мақсатымен ақы төлеу сияқты осы Саясатты немесе қолданылатын заңнаманы бұзу болып табылады.

Сыйлықтар мен ойын-сауық іс-шаралары

6.3 Мемлекеттік қызметшілерге немесе Жария лауазымды тұлғаларға арналған сыйлықтарды, ойын-сауық іс-шараларын және қонақжайлылық белгілерін реттеу «Эйр Астана» АҚ сыйлықтар, ойын-сауық іс-шаралары және қонақжайлылық саясатында» толық берілген.

Ынталандырушы төлемдер

6.4 Осы Саясатқа және Қоғамның Іскерлік мінез-құлық кодексіне сәйкес ынталандырушы төлемдерге тыйым салынады.

7. КОНТРАГЕНТТЕРМЕН НЕМЕСЕ ҚОҒАММЕН ЖҰМЫС ІСТЕЙТІН ӨЗГЕ ҮШІНШІ ТҰЛҒАЛАРМЕН ӨЗАРА ӘРЕКЕТ ЕТУ БАРЫСЫНДАҒЫ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ ШАРАЛАРЫ

7.1 Қоғам төмендегідей Контрагенттермен іскерлік қарым-қатынас орнатуды көздейді:

- осы Саясатты қолдайды;
- іскерлік қарым-қатынасты адал жүргізеді;
- өз беделін ойлайды;
- жұмыста жоғары этикалық стандарттарды көрсетеді;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша өз шараларын іске асырады;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы бастамаларға қатысады.

7.2 Осы Саясат Қоғамның бизнесі үшін кепілдік алу немесе заңсыз пайда табу мақсатымен клиенттердің, жеткізушілердің немесе басқа да коммерциялық серіктестердің пайдасына жасалатын параға коммерциялық сатып алуға және төлемдердің басқа түрлерін жасауға тыйым салады. Осы тыйым параға коммерциялық сатып алуға қолданылады, Қоғам оны тікелей немесе жанама түрде беруі мүмкін, мысалы, сату/сатып алу жөніндегі мамандар комиссиялық немесе жалақы ретінде төленген ақша қаражатын пайдалана отырып, клиенттердің немесе жеткізушілердің пайдасына жасайтын төлемдер.

7.3 Қоғам Контрагенттерге осы Саясатты Интернет желісіндегі өзінің ресми сайтына орналастырып, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл принциптері туралы хабарлайды.

7.4 Контрагенттермен шарт жасасқанда және олардың сенімділік деңгейін бағалағанда, Қоғам келесілерді тексереді:

- (а) Контрагенттің толық және дұрыс ақпаратты және растайтын құжаттарды ұсынуын талап ете отырып, бенефициарлық меншік иелерінің тізбегін қоса алғанда, Контрагенттің меншік иелерінің құрылымын, сондай-ақ атқарушы органдардың құрамын;
- (б) Контрагенттің нарықтағы беделі мен қызметін;
- (в) Қоғамның сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шараларына қатысты біліктілік талаптарына сәйкестігін, т. б.

Пара беруге тыйым салу

- 7.5 Қоғам өз Жұмыскерлері мен Контрагенттеріне келесі іс-әрекеттерді жасауға тыйым салады:
- (а) жеке тұлғаларға тікелей немесе жанама түрде көрсетілген адамдардың лауазымдық міндеттерін немесе кәсіби қызметін тиісінше атқармауына қол жеткізу үшін қандай да бір құндылықты беруге уәде беру, ұсыну немесе беру, сол сияқты осындай адамдарға лауазымдық міндеттерін тиісінше атқармағаны немесе кәсіби қызметін тиісінше жүзеге асырмағаны үшін сыйақы беру;
 - (б) жеке тұлға мұндай ұсыныстан бас тартса да немесе соңында сол адам қалаған нәтижеге қол жеткізе алмаса да, пара ұсыну немесе уәде беру.

Іскерлік сыйлықтармен алмасу, ойын-сауық іс-шаралары

- 7.6 Контрагенттерге, серіктестерге және өзге де үшінші тұлғаларға арналған сыйлықтарды, ойын-сауық іс-шараларын және қонақжайлылық белгілерін реттеу «Эйр Астана» АҚ сыйлықтар, ойын-сауық іс-шаралары және қонақжайлылық саясатында» толық берілген.

Қайырымдылық жарналары және саяси қызметке арналған жарналар

- 7.7 Қоғам саяси партияларды, діни ұйымдар мен қозғалыстарды қаржыландырмайды. Қоғамның ақшалай қаражаты мен ресурстарын саяси партияларға, олардың өкілдеріне, ұйымдарына, саяси науқандарды ұйымдастырушыларға, сондай-ақ жеке тұлғаларға саяси қызметі үшін жарналар беру мақсатымен пайдалануға тыйым салынады.
- 7.8 Жұмыскерлерге шарт жасасқанда немесе Қоғам атынан осындай қайырымдылық жарналарына байланысты болатын бизнесті жүргізгенде, саяси мақсаттарға қайырымдылық жасауға келісім беруге тыйым салынады. Жұмыскерлер мұндай төлемдер пара болып табылмайтынына және осы Саясаттың талаптарын бұзбайтынына көз жеткізуге міндетті.

Қайырымдылық

- 7.9 Қоғам жүйелі түрде қайырымдылық және коммерциялық емес ұйымдарға қолдау көрсетіп тұрады. Қайырымдылыққа қаражат осындай қайырымдылық төлемдері және оларды реттеу «Эйр Астана» АҚ әлеуметтік салаға инвестициялау нұсқаулығында» белгіленген Қоғамда келісудің ішкі процедураларына сәйкес бекітілген жағдайда ғана беріледі.
- 7.10 Қоғам өзі әрі өзінің тәуелді және үлестес ұйымдары үшін коммерциялық артықшылықтар алу мақсатымен қайырымдылық көмек және/немесе өтеусіз демеушілік көрсетпейді.

8. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ҚАУІПТЕРІН БАҒАЛАУ ЖӘНЕ БАСҚАРУ

- 8.1 Сыбайлас жемқорлық қауіптерін анықтау және бағалау тәсілі осы қауіптерді уақытылы және тиімді басқаруды қамтамасыз ететіндей ұйымдастырылуы тиіс.
- 8.2 Қоғамның сыбайлас жемқорлық қауіптерін бағалау Жұмыскерлер, Лауазымды тұлғалар, Контрагенттер және Қоғаммен ынтымақтастық құратын өзге де үшінші тұлғалар тарапынан сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықтарға аса бейім болатын нақты бизнес процестерді анықтау үшін жүргізіледі.
- 8.3 Қоғамда сыбайлас жемқорлық қауіптерін бағалаудың келесі тәртібі белгіленген:
- (а) Қоғам қызметін жекелеген бизнес процестер түрінде ұсыну;
 - (б) әр бизнес процесс үшін «шекті» нүктелер мен сыбайлас жемқорлыққа және өзге де құқықбұзушылықтарға ұшырауы мүмкін лауазымдарды белгілеу;
 - (в) ықтимал сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықтарды сипаттау: сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылық жасаған кездегі пайданың сипаттамасы, парақорлықтың немесе параға коммерциялық сатып алудың ықтимал формалары;

- (г) сыбайлас жемқорлыққа ұшырау қаупі жоғары лауазымдар тізбесін қалыптастыру.
- 8.4 Сыбайлас жемқорлық қауіптерін басқару төменде көрсетілгендей жүзеге асырылады:
- (а) өткізілген іс-шаралар бойынша нәтижелерді бағалау мен есептілікті қоса алғанда, Қоғамның сыбайлас жемқорлық қауіптерінің карталарын дайындау;
 - (б) «Эйр Астана» АҚ мүдделер қайшылығын болдырмау және реттеу саясатына» сәйкес мүдделер қайшылығы туралы хабарламаны үнемі толтырып отыруды қоса алғанда, арнайы сыбайлас жемқорлыққа қарсы процедураларды белгілеу;
 - (в) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралардың тиімділігін бағалау;
 - (г) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралардың жаңаларын әзірлеу (қайта қарау) және қолданыстағыларын жетілдіру.
- 8.5 Сыбайлас жемқорлық қауіптерін бағалау осы Саясатты әзірлегенде және енгізгенде және бекітілгеннен кейін жылына кемінде бір рет жүргізіледі.
- 8.6 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы жүйенің тиімділігін мерзімді түрде бағалауды ішкі аудит бөлімшесі жыл сайынғы тексерулер аясында, сондай-ақ сыртқы консультанттар (аудиторлар) тәуелсіз тексерулер аясында жүзеге асырады.

9. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ҚҰҚЫҚБҰЗУШЫЛЫҚТАР ЖАСАУҒА ИТЕРМЕЛЕУ ТУРАЛЫ ХАБАРЛАМА

- 9.1 Қоғам Жұмыскерлері «Эйр Астана» АҚ бастамашылық ақпарат беру саясатына» сәйкес оларды сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықтар жасауға итермелеудің барлық жағдайлары туралы өздерінің тікелей басшыларына және Комплаенс бөліміне [*Қоғамда комплаенс үшін жауапты бөлімшенің басқа атауы*] хабарлауы тиіс.
- 9.2 Басқа Жұмыскерлер немесе олардың контрагенттері іс-әрекеттерінің заңдылығына, ықтимал сыбайлас жемқорлық іс-әрекеттеріне және ұрлықты, алаяқтықты, парақорлықты, параға коммерциялық сатып алуды, мүдделер қайшылығын және т. б. қоса алғанда өзге де бұзушылықтарға қатысты күмән туындаған жағдайда, Жұмыскер, контрагент, акционер немесе өзге тұлға ашық диалог түрінде (оның ішінде жасырын түрде) өз күмәндарын бөлісе алады.
- 9.3 Қоғам төмендегілерге кепілдік береді:
- заңнама талаптарына сәйкес сыбайлас жемқорлық фактісі туралы хабарлаған адамға қатысты құпиялықты сақтау;
 - басқа Жұмыскердің не контрагенттің сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықтар жасау фактілері туралы адал хабарлаған Жұмыскерге, тіпті мұндай фактілер құжатпен расталмаса да, сондай-ақ осындай құқық бұзушылықтарды жасаудан не оларға делдал ретінде қатысудан бас тартқан Жұмыскерге санкция қолданбау.

10. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ АЯСЫНДАҒЫ ҰНТЫМАҚТАСТЫҚ

10.1 Қоғам келесі мақсаттар үшін мемлекеттік органдармен, серіктестермен, клиенттермен ынтымақтастық орнатады:

- сыбайлас жемқорлық қылмыстар жасағанына күдікті (айыпталушы) адамдарды, олардың орналасқан жерін, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық қылмыстарға қатысы бар басқа да адамдардың орналасқан жерін анықтау;
- сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылық жасау нәтижесінде алынған мүлікті немесе оларды жасау құралы болып табылатын мүлікті анықтау;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша ақпарат алмасу;
- сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жөніндегі қызметті үйлестіру.

11. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ҚҰҚЫҚБҰЗУШЫЛЫҚ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК

11.1 Осы Саясат талаптарының орындалуы үшін жауапкершілік атқаратын лауазымына қарамастан Қоғамның әр Жұмыскеріне жүктеледі.

11.2 Сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылық жасағаны үшін Қоғамның барлық Жұмыскерлері Қазақстан Республикасының заңнамасына және Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес қылмыстық, әкімшілік, азаматтық-құқықтық және тәртіптік жауапкершілікке тартылады.